

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind creditarea
companiilor nefinanciare
și a populației

August 2022

Sondaj* privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Trimestrul II 2022

August 2022

* A se vedea Anexa și notele metodologice pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia folosite în sondaj (<http://www.bnro.ro/Anexe--6352.aspx>).

NOTĂ

Toate drepturile rezervate.

Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României

Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București

tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52

ISSN 2458-0538

Cuprins

Sinteză	5
<hr/>	
1. Creditarea companiilor nefinanciare	5
<hr/>	
1.1. Standardele de creditare	5
1.2. Termenii creditării	7
1.3. Cererea de credite	8
1.4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare	9
2. Creditarea populației	11
<hr/>	
2.1. Standardele de creditare	11
2.2. Aspecte specifice creditării ipotecare (achiziția de locuințe și terenuri)	12
2.3. Aspecte specifice creditului de consum	16
Anexă	19

Sinteză

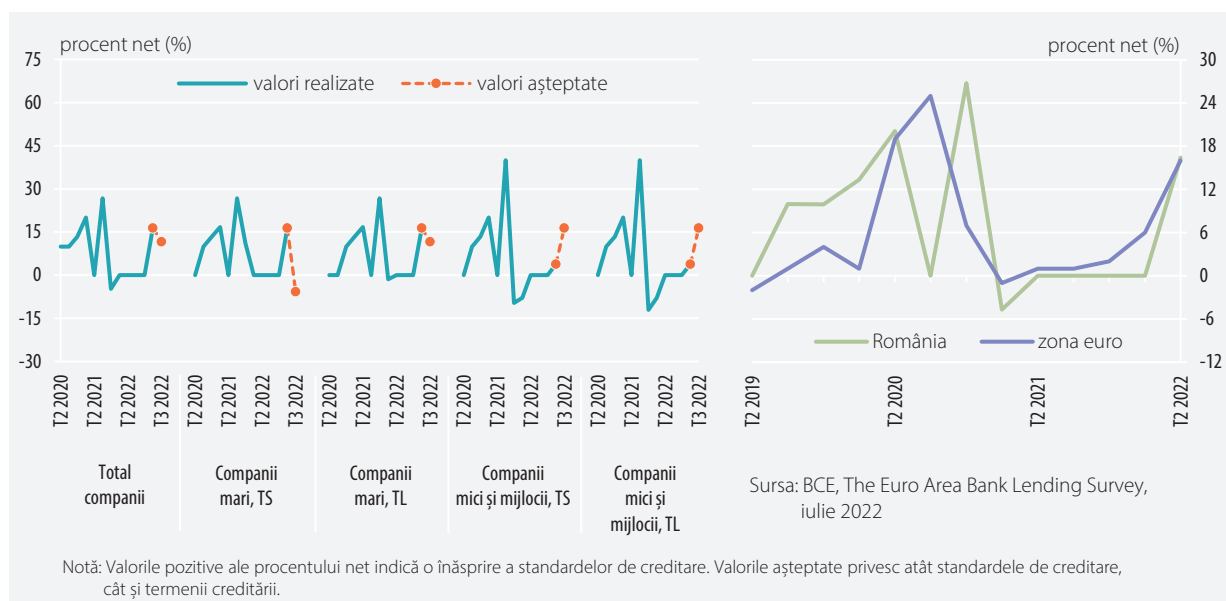
Într-un context caracterizat de deteriorarea perspectivei economice pe termen scurt și mediu, instituțiile de credit din România au înăsprit considerabil standardele de creditare în T2 2022, atât în cazul împrumuturilor acordate populației, cât și al celor acordate companiilor nefinanciare. Pentru T3 2022, băncile anticipează continuarea înăspririi standardelor de creditare pentru împrumuturile acordate sectorului real. Din perspectivă sectorială, percepția băncilor față de riscul de credit asociat companiilor nefinanciare a continuat să se deterioreze. Băncile au evaluat 7 dintre cele 10 sectoare ca fiind semnificativ mai riscante în T2 2022 față de trimestrul anterior. Sectorul energetic rămâne considerat de către acestea cel mai riscant, pentru al cincilea trimestru consecutiv.

În ceea ce privește cererea de credite, băncile au indicat o evoluție mixtă în T2 2022. Astfel, în cazul populației, instituțiile de credit au apreciat că cererea de credite pentru locuințe s-a contractat, în timp ce cererea de credite pentru consum a înregistrat o creștere. Pentru T3 2022, este anticipată continuarea reducerii cererii de credite pentru locuințe, concomitent cu o menținere constantă a cererii de credite pentru consum. La nivelul companiilor nefinanciare, instituțiile de credit au consemnat o creștere moderată a cererii de credite în T2 2022, iar pentru trimestrul următor anticipează o menținere constantă a acesteia.

1. Creditarea companiilor nefinanciare

1.1. STANDARDELE DE CREDITARE

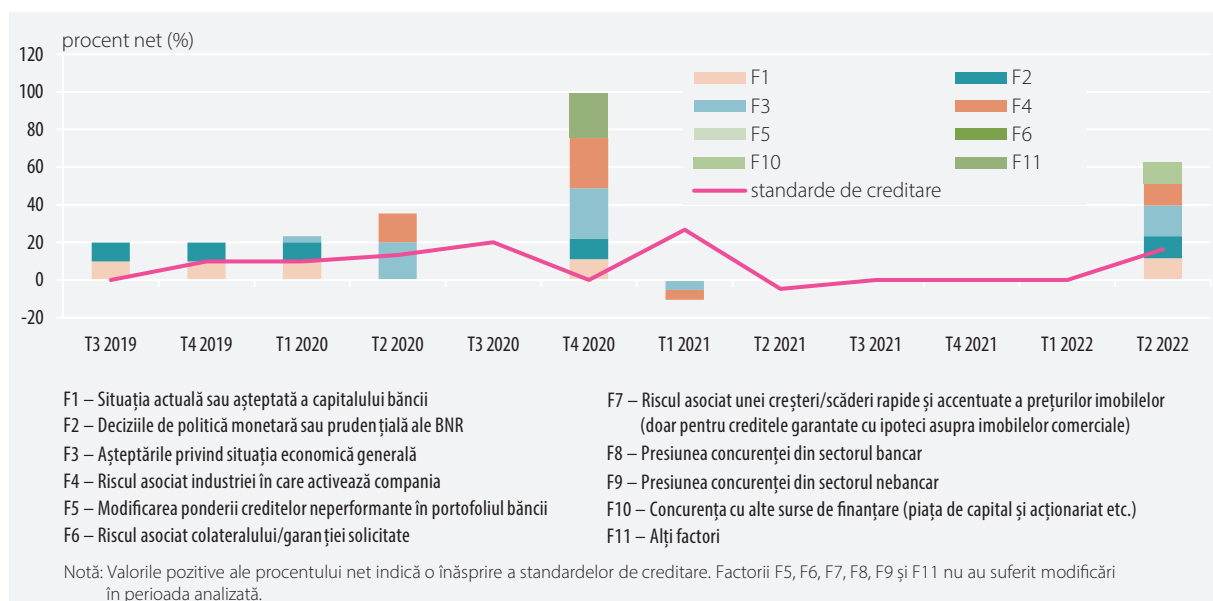
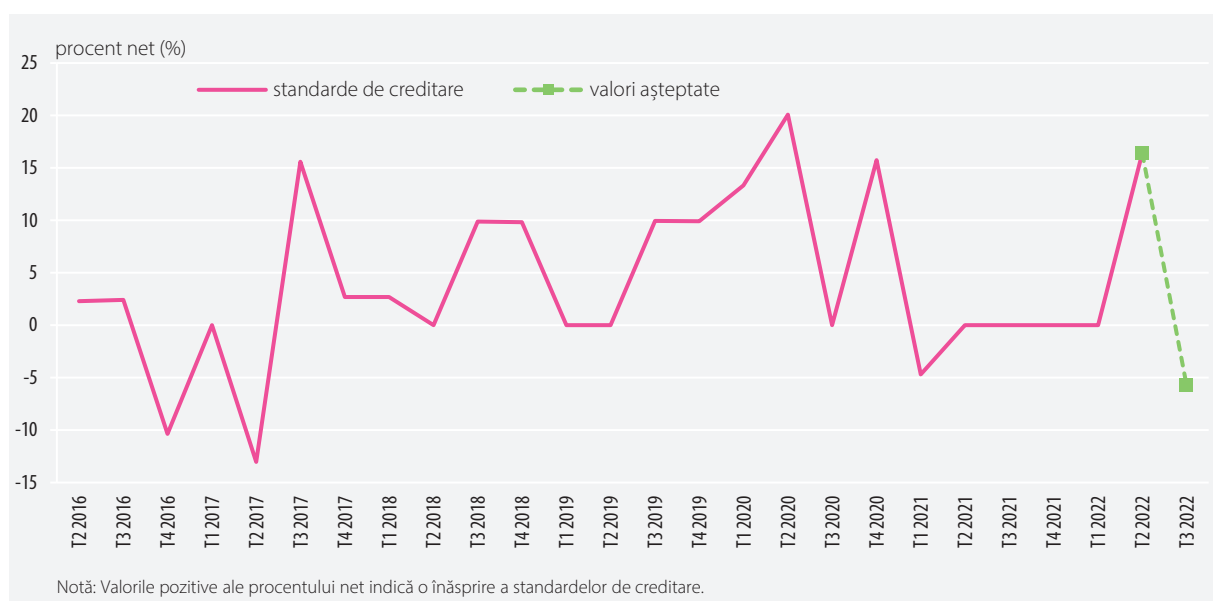
Băncile autohtone au înăsprit standardele de creditare pentru creditele și liniile de credit pentru companii la nivel agregat în T2 2022 (16 la sută procent net), după ce în ultimele patru trimestre acestea au fost menținute constante. De asemenea, la nivelul corporațiilor, standardele de creditare au fost înăsprite pentru toate maturitățile în T2 2022, similar celor de la nivel agregat (16 la sută procent net). În cazul IMM, peste 95 la sută dintre băncile respondente au indicat menținerea constantă a standardelor de creditare, atât în cazul împrumuturilor pe termen lung, cât și al celor pe termen scurt. Pentru T3 2022, instituțiile de credit anticipează o nouă înăsprire a standardelor de creditare la nivel agregat (12 la sută procent net). În cazul împrumuturilor pe termen lung acordate corporațiilor, băncile respondente preconizează o ușoară relaxare a standardelor de creditare în T3 2022 (6 la sută procent net), în timp ce pentru împrumuturile pe termen scurt acordate corporațiilor băncile mizează pe o înăsprire a standardelor de creditare (12 la sută procent net, similar celor de la nivel agregat). În plus, și în cazul IMM, instituțiile de credit indică o înăsprire a standardelor de creditare în T3 2022 (16 la sută procent net), indiferent de maturitatea împrumuturilor (Grafic 1.1).

Grafic 1.1. Modificări ale standardelor de creditare

Instituțiile de credit din zona euro au indicat o înăsprire considerabilă a standardelor de creditare în T2 2022 (16 la sută procent net) pentru împrumuturile și liniile de credit acordate companiilor nefinanciare, continuând tendința începută în trimestrele anterioare. La această înăsprire au contribuit, în principal, percepția riscurilor legate de perspectiva economică și unele situații specifice unor firme sau industrii, reducerea toleranței la risc din partea băncilor, creșterea costului de finanțare al băncilor și de politica monetară mai puțin acomodativă. Cererea de credite din partea companiilor a continuat să crească și în T2 2022, fiind susținută, în continuare, de nevoia de finanțare a capitalului de lucru, în timp ce investițiile fixe au avut un aport negativ la cererea de credite, aspect ce denotă faptul că firmele amână investițiile, având în vedere incertitudinile din prezent. Pentru T3 2022, băncile din zona euro anticipează o înăsprire a standardelor de creditare de o magnitudine similară celei din T2 2022, concomitent cu o reducere moderată a cererii pentru credite.

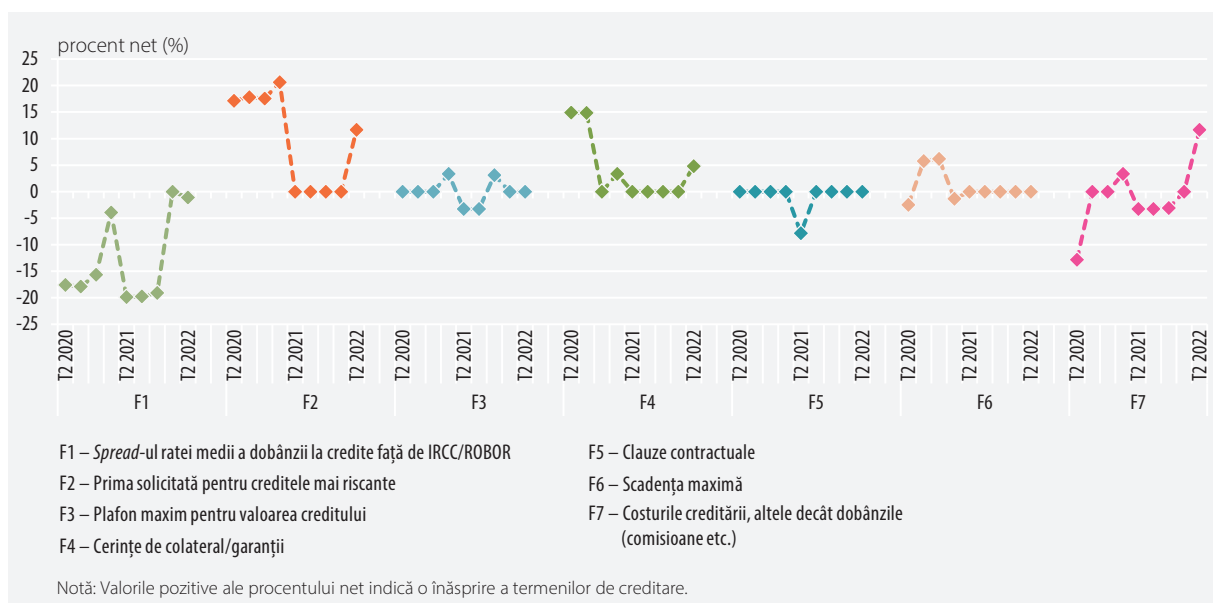
În T2 2022, factorii care au influențat evoluția standardelor de creditare autohtone în sensul înăsprii, conform instituțiilor de credit autohtone sunt: (i) așteptările privind situația economică generală (16 la sută procent net), (ii) deciziile de politică monetară sau prudențială ale BNR (12 la sută procent net), (iii) situația actuală sau așteptată a capitalului băncii (12 la sută procent net), (iv) riscul asociat industriei în care activează compania (12 la sută procent net) și (v) concurența cu alte surse de finanțare (12 la sută procent net) (Grafic 1.2). Ceilalți factori nu au influențat standardele de creditare.

Instituțiile de credit au indicat o înăsprire substanțială și a standardelor de creditare pentru creditele garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale în T2 2022 (16 la sută procent net) (Grafic 1.3). Pentru trimestrul următor, băncile respondente mizează pe o relaxare moderată a standardelor de creditare pentru acest tip de credite (6 la sută procent net).

Grafic 1.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare**Grafic 1.3.** Modificări trimestriale ale standardelor de creditare pentru credite garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale

1.2. TERMENII CREDITĂRII

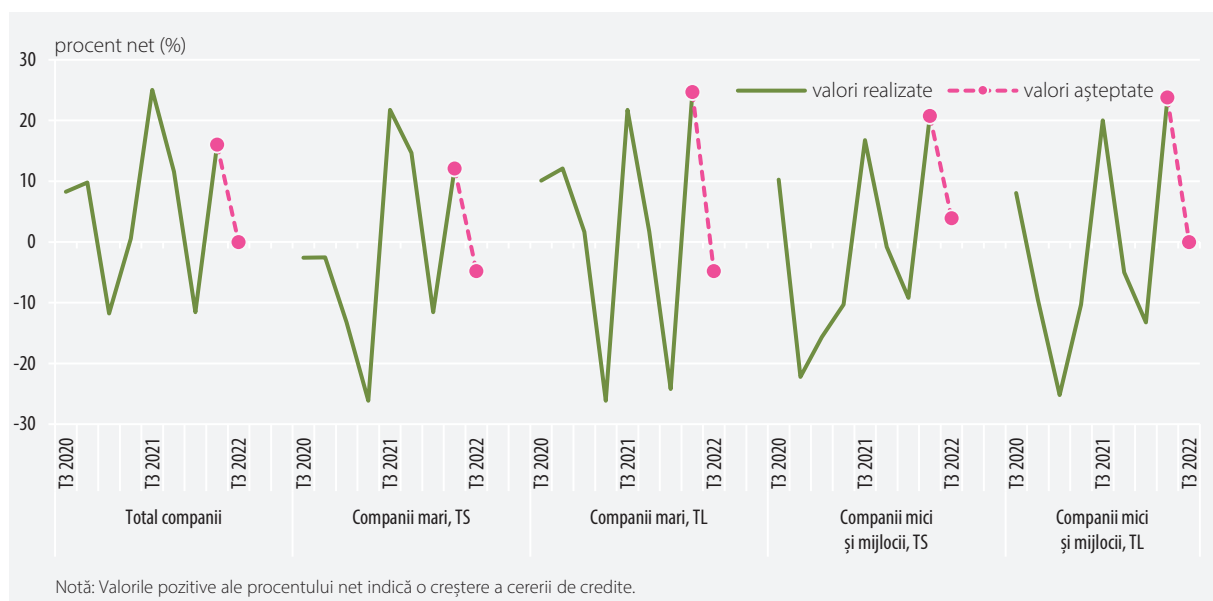
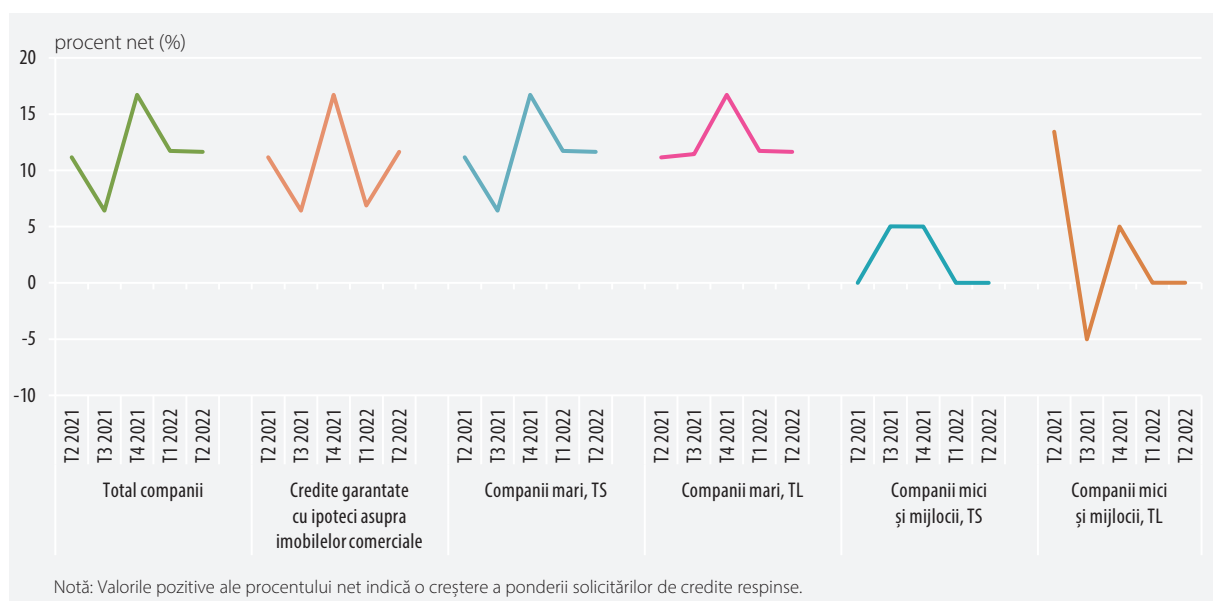
În T2 2022, termenii creditării care au contribuit la evoluția standardelor de creditare, în sensul înăsprirei, au fost: (i) prima solicitată pentru creditele mai riscante (12 la sută procent net), (ii) costurile creditării, altele decât dobânzile (12 la sută procent net) și (iii) cerințele de colateral/garanții (5 la sută procent net), în timp ce restul termenilor s-au menținut constanți (Grafic 1.4).

Grafic 1.4. Modificarea termenilor contractelor de creditare

1.3. CEREREA DE CREDITE

În T2 2022, instituțiile de credit au indicat o creștere a cererii de credite din partea companiilor nefinanciare la nivel agregat (16 la sută procent net). Pe segmentul corporațiilor, cererea de credite a crescut, mai ales pentru împrumuturile pe termen scurt (25 la sută procent net), dar și pentru cele pe termen lung (12 la sută procent net). Similar, la nivelul IMM, cererea de credite a înregistrat o creștere robustă, pentru ambele maturități luate în calcul (24 la sută procent net pentru împrumuturile pe termen scurt și 21 la sută procent net pentru împrumuturile pe termen lung). Pentru T3 2022, peste 95 la sută dintre băncile respondente anticipează o menținere constantă a cererii de credite, atât la nivel agregat, cât și pe segmentele de corporații și IMM, indiferent de maturitate (Grafic 1.5).

Băncile respondente consideră că ponderea creditelor solicitate și respinse a înregistrat o creștere moderată (12 la sută procent net) în T2 2022, atât la nivel agregat, cât și în cazul corporațiilor. Pe segmentul IMM, băncile notează o menținere constantă a ponderii creditelor solicitate și respinse, indiferent de maturitate (Grafic 1.6).

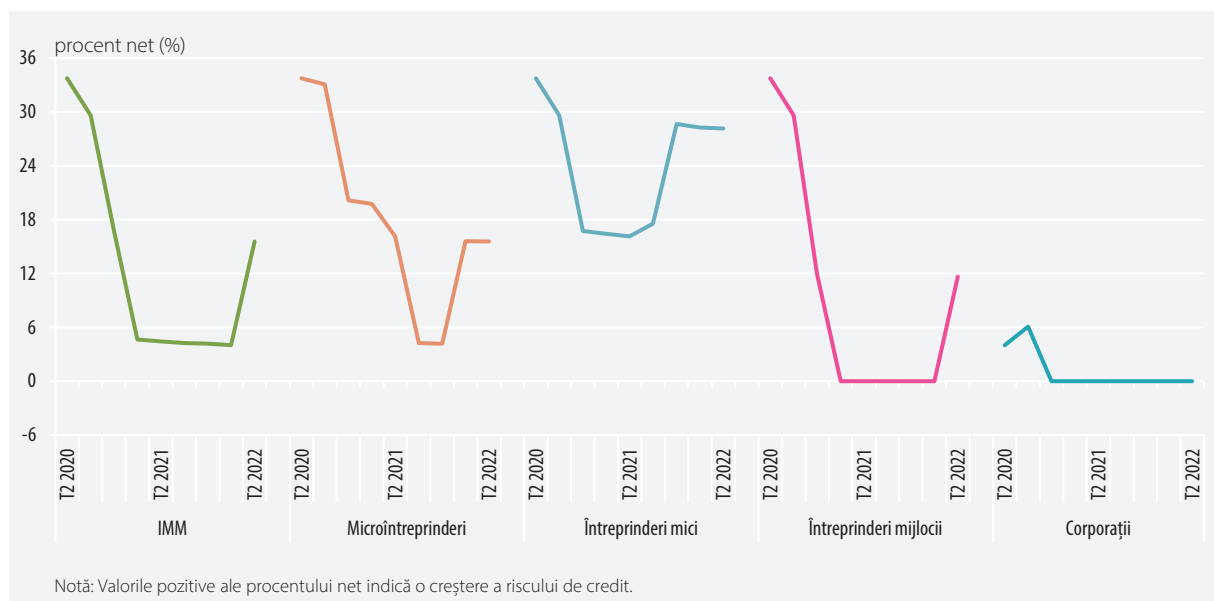
Grafic 1.5. Dinamica cererii de credite**Grafic 1.6.** Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse

1.4. EVOLUȚII ALE RISCULUI DE CREDIT ASOCIAT CREDITĂRII COMPANIILOR NEFINANCIARE

Toate băncile respondente au considerat că riscul de credit asociat creditării corporațiilor s-a menținut constant în T2 2022, în timp ce 16 la sută dintre acestea au considerat că riscul de credit asociat creditării IMM a înregistrat o ușoară creștere. Din punct de vedere al dimensiunii IMM, 15 la sută dintre instituțiile de credit consideră că microîntreprinderile au devenit mai riscante, 11 la sută dintre acestea

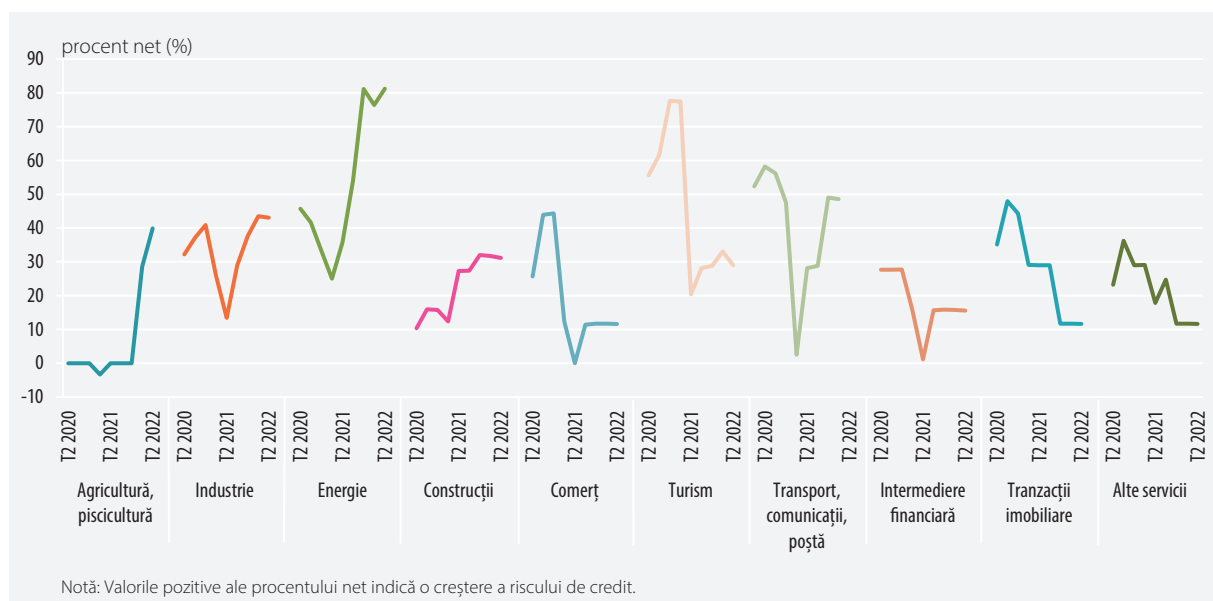
apreciază că întreprinderile mijlocii au devenit mai riscante (în creștere de la 0 la sută în T1 2022), iar procentul instituțiilor de credit care și-au înrăutățit perspectiva riscului de credit pentru întreprinderile mici a rămas constantă față de trimestrul anterior (28 la sută), această categorie fiind considerată cea mai riscantă de către sectorul bancar.

Grafic 1.7. Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii

La nivel sectorial, riscul de credit asociat creditării companiilor nefinanciare a continuat să se deterioreze, instituțiile de credit apreciind că 7 dintre cele 10 sectoare au fost mai riscante în T2 2022 față de trimestrul anterior (peste 15 la sută procent net). Prin urmare, în contextul evoluțiilor nefavorabile din piața energiei și al conflictului militar dintre Rusia și Ucraina care accentuează unele incertitudini, sectorul energetic rămâne cel mai riscant (81 la sută procent net, în creștere de la 76 la sută procent net în T1 2022), fiind urmat de transport (49 la sută procent net), industrie (43 la sută procent net), agricultură (40 la sută procent net, în creștere cu 11 puncte procentuale nete față de trimestrul anterior), construcții (31 la sută procent net) și turism (29 la sută procent net). Intermedierea financiară a fost considerată mai riscantă față de trimestrul anterior de către 16 la sută dintre instituțiile de credit. În schimb, riscul de credit s-a menținut relativ constant pentru sectoarele tranzacții imobiliare, comerț și alte servicii, similar celor mai recente ediții ale sondajului.

Nivelul pierderii în caz de nerambursare (LGD) a înregistrat o creștere de 4 puncte procentuale în T2 2022 comparativ cu trimestrul anterior, ajungând la nivelul de 43 la sută. Din perspectivă structurală, LGD a consemnat creșteri pentru toate sectoarele de activitate, iar cel mai ridicat LGD în T2 2022 a fost înregistrat în sectorul comerț (66 la sută).

Grafic 1.8. Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate

2. Creditarea populației

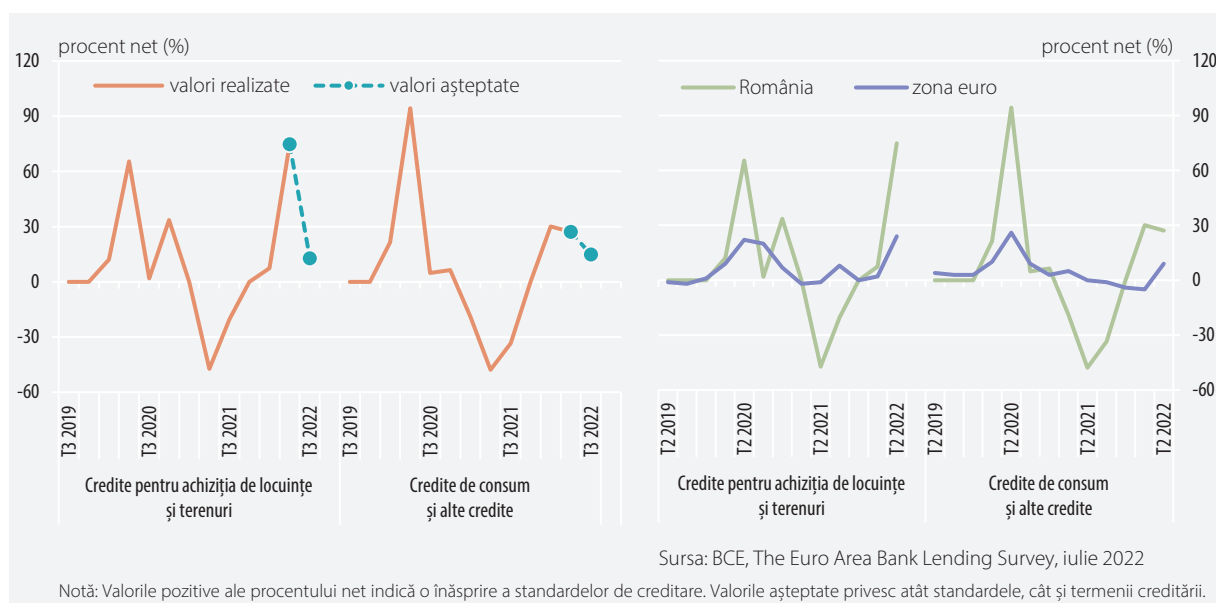
2.1. STANDARDELE DE CREDITARE

În cel de-al doilea trimestru al anului 2022, instituțiile de credit din România au raportat standarde de creditare înăsprite semnificativ pentru creditele destinate achiziționării de locuințe și terenuri (75 la sută procent net) și înăsprirea consistentă a celor pentru creditele de consum (27 la sută procent). Pentru cel de-al treilea trimestru al anului 2022, băncile respondente se așteaptă la o înăsprire ușoară a standardelor de creditare pentru ambele categorii de credite destinate populației, Grafic 2.1.

La nivelul zonei euro, al doilea trimestru al anului 2022 a fost marcat de o înăsprire considerabilă a standardelor de creditare pentru creditele imobiliare, fiind mai puternică față de cea din trimestrul precedent și media istorică. În privința împrumuturilor de consum, standardele de creditare s-au înăsprit moderat. Pentru creditele imobiliare, percepția riscului în creștere, toleranța la risc diminuată și costurile de finanțare ale băncilor și bilanțurile acestora au fost factorii determinanți ai înăsprirei, pe când pentru creditul de consum percepția riscului în creștere a contribuit în principal la această evoluție. În T2 2022 a fost remarcată o scădere a cererii pentru împrumuturile destinate achiziționării de locuințe, dar o creștere a celei pentru creditul de consum. Pentru ambele categorii de credit, nivelul general al dobânzilor și diminuarea încrederii consumatorilor au contribuit în mod negativ la evoluția cererii, în timp ce consumul de bunuri de folosință îndelungată a determinat creșterea cererii

pentru creditele destinate consumului. Pentru al treilea trimestru al anului 2022, băncile respondente anticipează înăsprirea netă a standardelor de creditare pentru împrumuturile acordate populației, o cerere semnificativ mai mică pentru credite imobiliare și o cerere relativ constantă pentru creditele de consum.

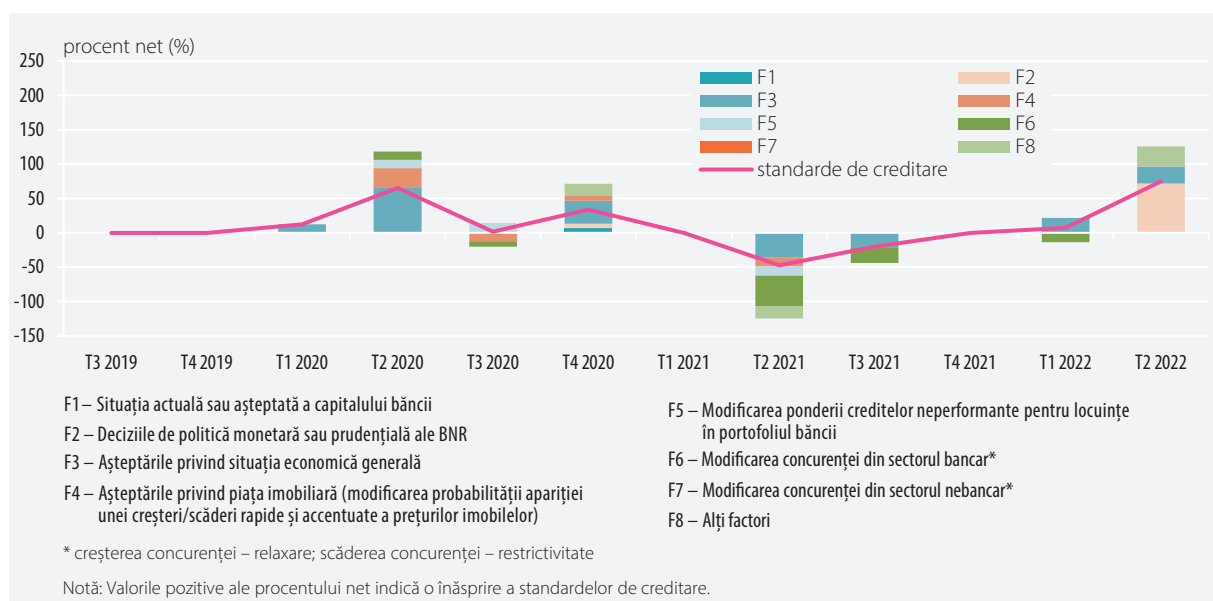
Grafic 2.1. Modificarea standardelor de creditare a populației

Media valorii pierderii în caz de nerambursare (LGD) pentru creditele destinate populației aflate în stare de nerambursare s-a majorat cu 0,3 puncte procentuale față de ultimul trimestru, până la valoarea de 47,2 la sută. Cele mai notabile modificări au fost observate în cazul creditelor de consum negarantate (+7,1 la sută, până la valoarea de 67,2 la sută), al celor imobiliare (+6,6 la sută, până la valoarea de 25,2 la sută) și al cardurilor de credit (+5,3 la sută, până la valoarea de 66,2 la sută).

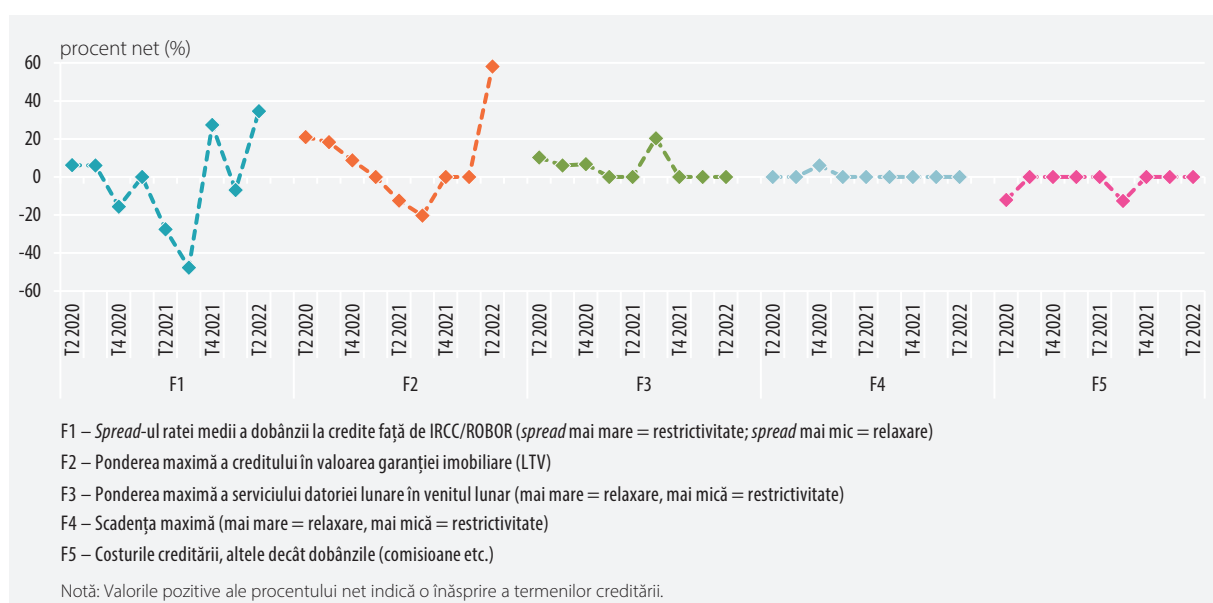
2.2. ASPECTE SPECIFICE CREDITĂRII IPOTECARE (ACHIZIȚIA DE LOCUINȚE ȘI TERENURI)

Deciziile de politică monetară sau prudențiale ale BNR (71,9 la sută procent net), așteptările privind situația economică generală (24,6 la sută procent net) și alți factori (29,2 la sută procent net) au contribuit în sensul înăsprirei standardelor de creditare pentru creditele destinate achiziției de locuințe și terenuri în ultimele trei luni, Grafic 2.2.

Grafic 2.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

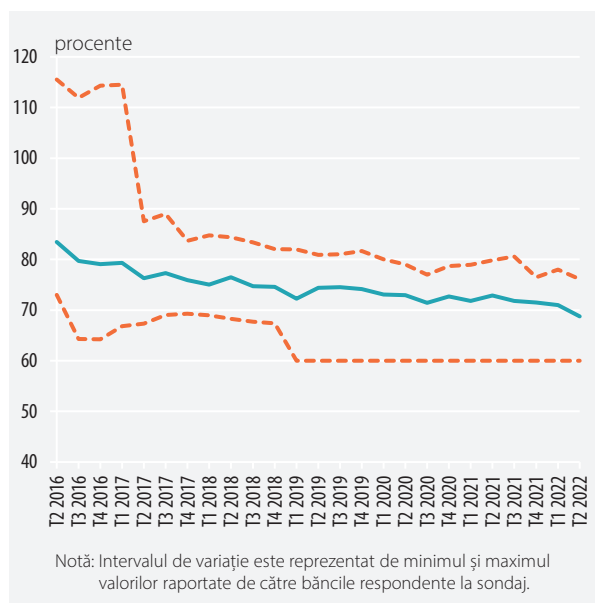
(i) Termenii creditării

În ceea ce privește termenii contractelor de credit, ponderea maximă a creditului în valoarea garanției imobiliare (LTV) și *spread*-ul ratei medii de dobândă a creditului față de IRCC/ROBOR au fost factorii care au consemnat modificări în sensul înăsprirei în T2 2022 (+58,1 și, respectiv, +34,6 la sută procent net).

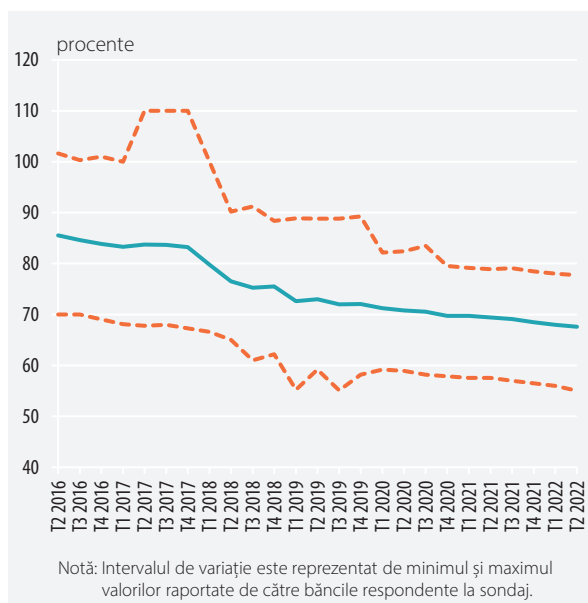
Grafic 2.3. Termenii creditării ipotecare

Media indicatorului *loan-to-value* (LTV) pentru creditele nou-acordate în T2 2022 a scăzut cu 2 puncte procentuale, la 69 la sută (Grafic 2.4), iar valoarea pentru creditele totale acordate a rămas constantă, la 68 la sută (Grafic 2.5).

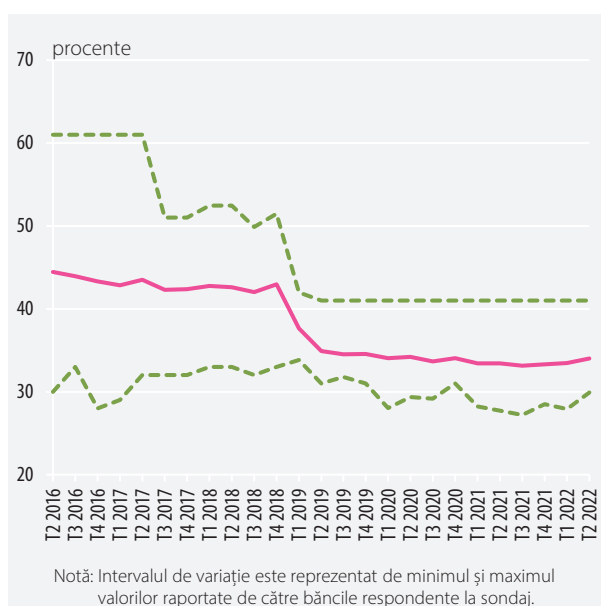
Grafic 2.4. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

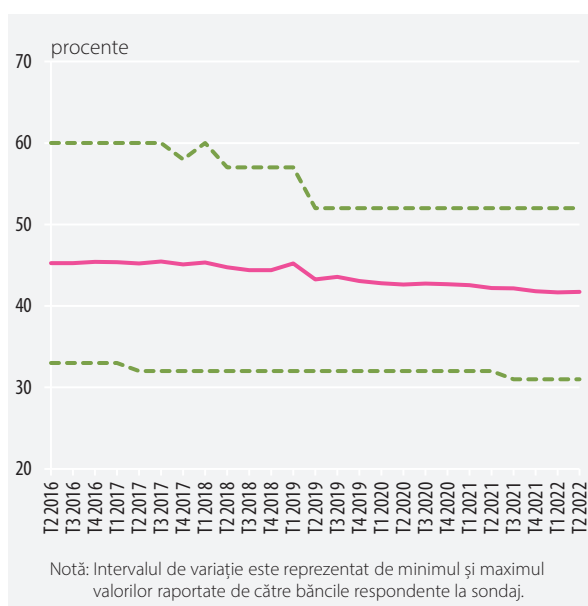
Grafic 2.5. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

Grafic 2.6. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

Grafic 2.7. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

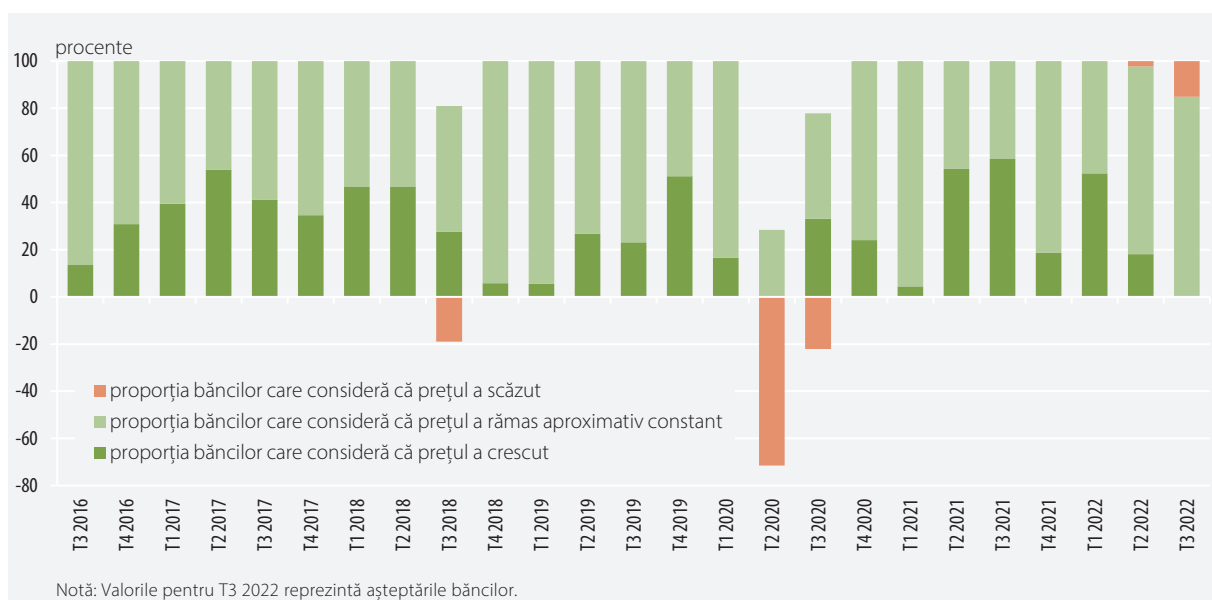

Gradul de îndatorare a crescut ușor la 34 la sută pentru creditele nou-acordate în ultimele trei luni (+0,6 puncte procentuale), iar nivelul mediu pentru creditele totale acordate a rămas neschimbat, la 42 la sută (Graficele 2.6 și 2.7).

(ii) Evoluția cererii de credite ipotecare și a prețurilor locuințelor

Prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe a rămas relativ constant în T2 2022 conform majorității instituțiilor de credit (79,5 la sută), doar 18,2 la sută indicând o creștere a acestuia. Pentru al treilea trimestru al anului 2022, 85 la sută dintre participanții la sondaj indică păstrarea constantă a prețurilor imobiliare rezidențiale, 15 la sută așteptându-se la o scădere a nivelului prețurilor, Grafic 2.8.

Grafic 2.8. Evoluția prețurilor locuințelor conform aprecierii băncilor

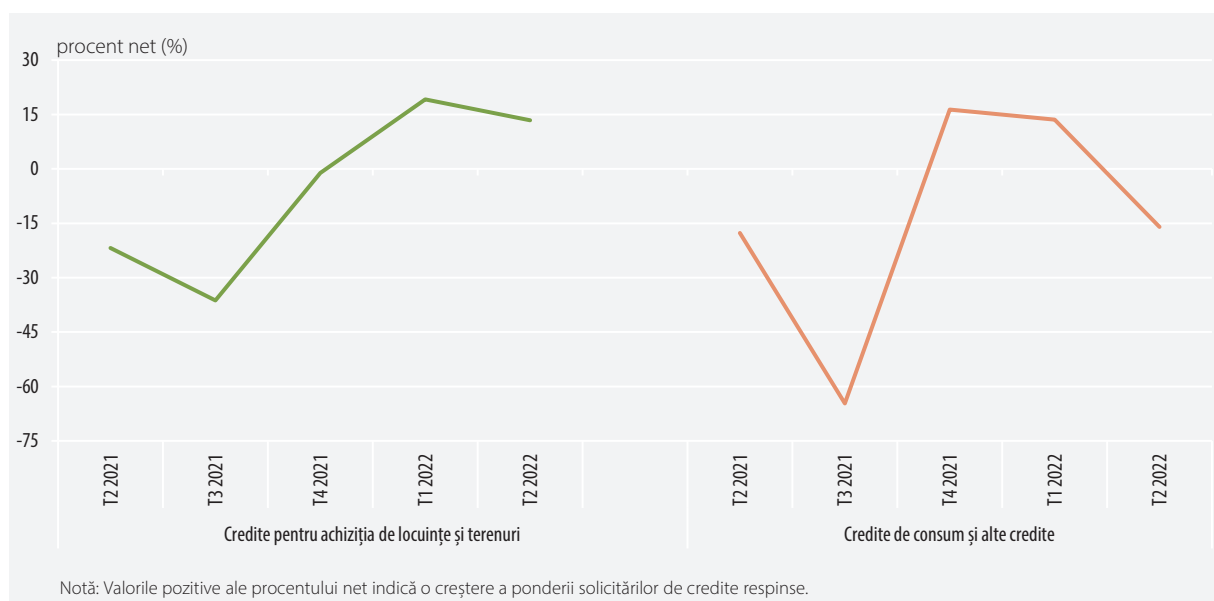
Băncile participante susțin, în proporție de 55,8 la sută, că cererea pentru creditele de achiziționare a locuințelor și a terenurilor a fost moderat mai scăzută, iar 37 la sută consideră că a rămas aproximativ constantă. În ceea ce privește așteptările pentru următorul trimestru, instituțiile de credit mizează pe o cerere aproximativ nemodificată de credite imobiliare, iar 34,4 la sută se așteaptă la o cerere mai scăzută.

Proportia creditelor imobiliare respinse de către bănci, calculată ca raport între volumul total al creditelor solicitate și respinse și volumul total de credite destinate populației, a rămas aproximativ constantă în ultimele trei luni, 70,2 la sută dintre respondenți indicând acest fapt, 21,6 la sută considerând însă că această pondere a fost moderat mai mare, Grafic 2.10.

Grafic 2.9. Modificarea cererii de credite

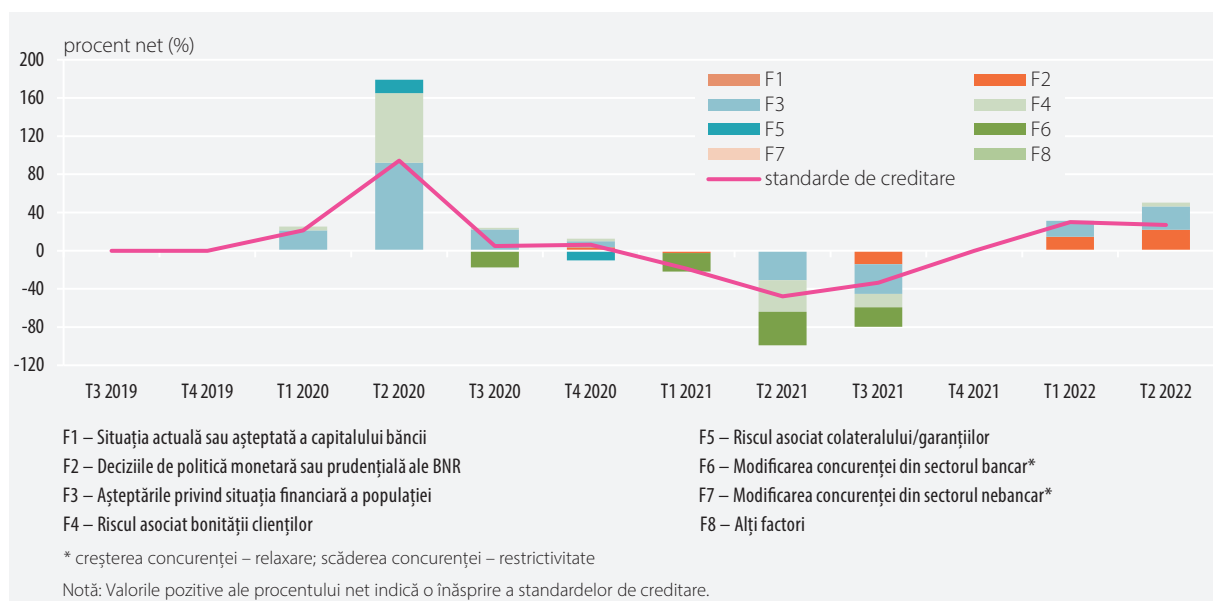

Grafic 2.10. Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse

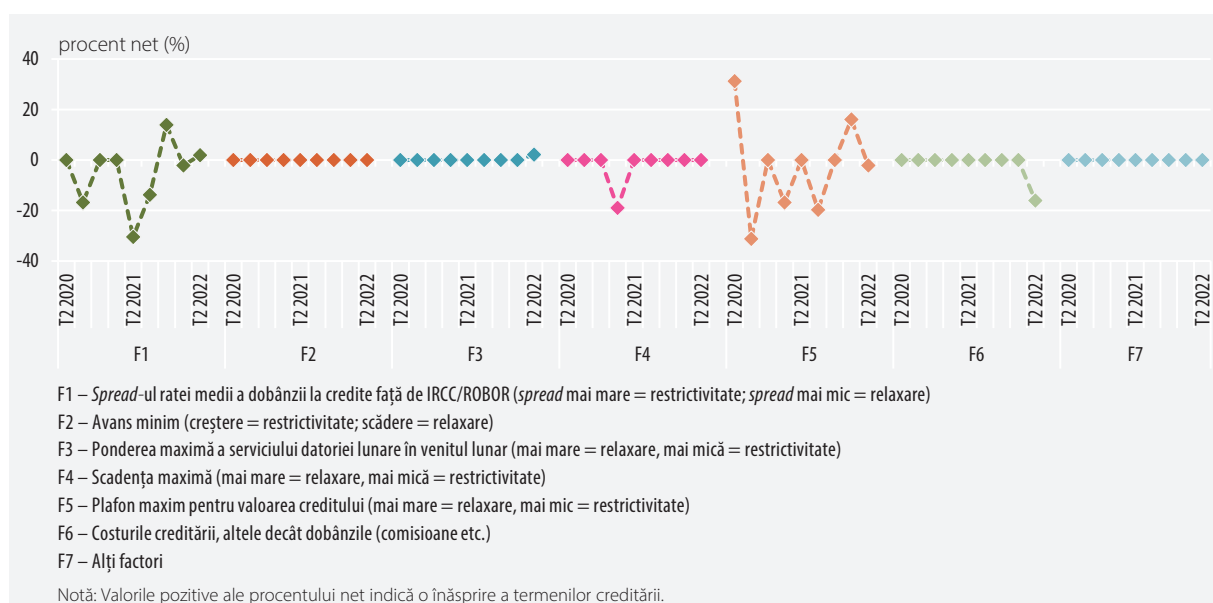
2.3. ASPECTE SPECIFICE CREDITULUI DE CONSUM

Determinanții înăsprii standardelor de creditare pentru creditele de consum au fost în T2 2022 așteptările privind situația financiară a populației (24,3 la sută procent net) și deciziile de politică monetară sau prudențială ale BNR (22 la sută procent net), Grafic 2.11.

Grafic 2.11. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

Termenii contractelor de credit de consum au consemnat modificări în sensul relaxării (-16 la sută și, respectiv, -2,1 la sută procent net) provenite din costurile creditării (altele decât dobânzile) și din plafonul maxim pentru valoarea creditului. În sensul înăsprirei au contribuit *spread*-ul ratei medii a dobânzii la credite față de IRCC/ROBOR și ponderea maximă a serviciului datoriei lunare în venitul lunar (1,9 la sută și, respectiv, 2,12 la sută procent net).

Grafic 2.12. Termenii creditului de consum

(ii) Evoluția cererii de credit de consum

Conform majorității respondenților (65,1 la sută), cererea pentru creditele destinate consumului s-a păstrat aproximativ constantă în T2 2022, iar 34,9 la sută au indicat o cerere moderat mai mare. Pentru creditele de consum cu ipotecă băncile au raportat în unanimitate o cerere constantă, iar pentru cardurile de credit jumătate dintre instituțiile de credit consideră că cererea a fost mai mare (50,5 la sută), pe când 49,5 susțin că aceasta a rămas nemodificată. În ceea ce privește creditele de consum negarantate, cererea a fost constantă conform majorității respondenților (63 la sută), iar 37 la sută au indicat o cerere mai mare pentru acest tip de credit. În trimestrul al treilea este așteptată o cerere constantă din partea populației pentru creditele de consum.

Similar creditelor imobiliare, băncile respondente, în proporție de 84 la sută, au raportat o rata de respingere a solicitărilor de credite de consum aproximativ nemodificată, 16 la sută considerând că aceasta a fost moderat mai scăzută.

Anexă

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80 la sută din creditarea acestor sectoare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile ce ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit);
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, ex.: rata dobânzii, colateralul, scadența etc.);
- riscurilor asociate creditării;
- cererii de creditare;
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției ipotecare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva procentului net (sold conjunctural).

În cazul întrebărilor care se referă la standardele de creditare, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăsprit standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la cererea de credite, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni, iar așteptările se referă la următoarele trei luni.

